

ՀՏՀ-ՆԵՐ ԻՆՏԵԼԵԿՏՈՒԱԼ ԵՎ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԱՇՄԱՆԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ԱԶԱԿՑՎՈՂ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՅԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ (I/DD)

2022 թվականի սեպտեմբերի 30-ին նահանգապետ Նյուսոմը ստորագրեց [Համագումարի օրինագիծը \(AB\) 1663](#), և այն ուժի մեջ մտավ 2023 թվականի հունվարի 1-ից: AB 1663-ը բարեփոխում է Կալիֆորնիայի խնամատարության համակարգը՝ օգնելու համար աջակցության կարիք ունեցող հաշմանդամ մեծահասակներին ապրել անկախ: Նոր դրույթներն ուղղված են հաշմանդամություն ունեցող մեծահասակներին և տարեցներին խնամակալության ավելի քիչ սահմանափակող այլընտրանքներով ապահովելուն և խնամարկյալի խնամակալության դադարեցումը հեշտացնելու համար:

Հ1. Ի՞նչ է տեղի ունենում, երբ I/DD ունեցող անհատը դառնում է չափահաս:

Պ1. I/DD ունեցող անձինք 18 տարին լրանալիս ունեն նույն իրավունքները, ինչ մյուս չափահասները: Դրանք ներառում են հետևյալ իրավունքները.

- Բնակության վայրի ընտրություն:
- Աշխատավայրի ընտրություն:
- Որոշումների կայացում դպրոցների, քոլեջների և տարածաշրջանային կենտրոնների կողմից աջաջարկվող ծառայությունների վերաբերյալ:
- Պայմանագրերի կնքում:
- Տալ բուժօգնություն ստանալու համաձայնություն,
- Տալ իրենց գաղտնի տվյալներ մուտք գործելու համաձայնություն,
- Մասնակցել ընտրություններին
- Ամուսնանալ:

Հ2. Ինչպես կարելի է աջակցել I/DD-ով չափահասին, եթե նա հայտնում է, որ ունի որոշումներ կայացնելիս աջակցության կարիք:

Պ2. Կան բազմաթիվ եղանակներ օգնելու I/DD ունեցող մեծահասակներին որոշումներ կայացնել: Դրանք ներառում են աջակցվող որոշումների կայացումը, առողջապահական ցուցումները, ներկայացուցչական վճարումների կատարումը, գաղտնի տվյալներ հրապարակելու համաձայնությունը և լիազորված ներկայացուցիչները:

Հ3. Ի՞նչ է աջակցվող որոշումների կայացումը (SDM):

Պ3. SDM-ն օգնում է I/DD ունեցող մեծահասակներին որոշումներ կայացնել իրենց կյանքի վերաբերյալ: Այն ապահովում է աջակցություն, որպեսզի անհատները կարողանան ինքնուրույն ընտրություն կատարել: SDM-ը անհատին թույլ է տալիս ընտրել մեկ այլ մեծահասակ, որը կօգնի նրան որոշումներ կայացնել: Դա կարող է լինել ընտանիքի վստահելի անդամ, ընկերներ կամ մեկ ուրիշը: Այդ մարդուն անվանում են «աջակից»: Որոշումների կայացմանն աջակցելու տարբեր եղանակների մասին տեղեկատվությունն այստեղ է՝ <https://selfhelp.courts.ca.gov/options-help-someone-impairment-or-disability>

Չ4. Ինչպե՞ս կարող է աջակիցն օգնել I/DD ունեցող անձին որոշումներ կայացնել:

Պ4. Աջակիցը որոշումներ չի կայացնում անհատի փոխարեն: Աջակիցն օգնում է I/DD ունեցող անձին մտածել և ինքնուրույն որոշումներ կայացնել: Կան բազմաթիվ եղանակներ, որոնց միջոցով աջակիցը կարող է օգնել:

- **Ստացեք տեղեկություն և օգնեք նախապատրաստվել հանդիպումներին:** Օրինակ, աջակիցը կարող է բացատրել Անհատական կրթության ծրագրի (IEP) առաջընթացի հաշվետվությունները: Աջակիցը կարող է նաև օգնել I/DD ունեցող չափահասին մտածել նոր նպատակների մասին, օրինակ՝ ավագ դպրոցից հետո ուսումնասիրել կարիերայի տարբերակները:
- **Բացատրել, թե ինչ է ասվում հանդիպման ժամանակ:** Օրինակ, Անհատական ծրագրի պլանի (IPP) հանդիպման ժամանակ տարածաշրջանային կենտրոնը կարող է առաջարկել անկախ կյանքի հմտությունների վերապատրաստման մի քանի եղանակներ: Աջակիցը դրանք ավելի հեշտ հասկանալու նպատակով կարող է մասերի բաժանել տարբերակները:
- **Որոշումները հայտնել ուրիշներին:** Օրինակ, աջակիցը կարող է օգնել I/DD ունեցող չափահասին բացատրել, թե ինչու է նրան պետք ներառել իր գումարները կառավարել սովորելու մասին IPP-ի նպատակը:
- **Համոզվել, որ նրա կատարած ընտրությունները իրականացվում են:** Օրինակ, աջակիցը կարող է օգնել կազմակերպել հանդիպումներ՝ համոզվելու համար, որ ծառայությունները մատուցվում են: Աջակիցը կարող է նաև օգնել IEP-ի հանդիպում կազմակերպել՝ իմանալու, թե ինչպես է տրամադրվում հետբուհական դպրոցի տարբերակների վերաբերյալ տեղեկությունը:

Չ5. Որո՞նք են աջակցի պարտականությունները:

Պ5. I/DD-ով չափահասին աջակցելիս աջակիցը պետք է.

1. Աջակցել և իրականացնել անհատի որոշումներն ու ընտրությունները:
2. Հարգել նրանց արժեքները, համոզմունքները և նախասիրությունները:
3. Գործել ազնվորեն, ջանասիրաբար և բարեխղճորեն:
4. Աջակցել միայն այն ոլորտներում, որտեղ նրանք ցանկանում են աջակցություն ստանալ:
5. Պահպանել տեղեկատվությունը գաղտնի:
6. Նրանց անունից որոշումներ չընդունել կամ փաստաթղթեր չստորագրել: Նրանք կարող են դա անել միայն այն դեպքում, երբ ունեն իրենց այդ լիազորությունը տվող մեկ այլ իրավական փաստաթուղթ:

Աջակիցը երբեք չի կարող աջակցություն ցուցաբերել, երբ շահերի բախում ունի:

Չ6: Ինչպե՞ս է աշխատում SDM-ը:

Պ6. Աջակցվող որոշումների կայացումը ճկուն է: I/DD-ով մեծահասակն ընտրում է այն ոլորտները, որտեղ նրանք ցանկանում են, որ իրենց աջակցեն և աջակցության տեսակը, որը լավագույնս աշխատում է իր համար: Գոյություն ունի SDM-ի երկու տեսակ՝ ոչ պաշտոնական SDM կամ գրավոր SDM պայմանագրով:

Չ7: Ինչպե՞ս է աշխատում ոչ պաշտոնական SDM-ը:

Պ7. I/DD-ով չափահասը կարող է խնդրել աջակցին հանդիպման մասնակցել իր հետ միասին: Սա կարող է ներառել IEP կամ IPP հանդիպում: Այն կարող է ներառել նաև հանդիպում բժշկի, այլ բուժաշխատողի կամ բանկի հետ:

Ոչ պաշտոնական SDM-ի դեպքում I/DD-ով անձը հայտնում է, որ ցանկանում է ունենալ հանդիպման ժամանակ իրեն օգնող աջակից: Նրանք կարող են դա ասել խոսելով, օգտագործելով հաղորդակցման այլընտրանքային մեթոդ, ինչպիսին է ժեստը կամ տեխնոլոգիական սարքը:

Աջակցին թույլատրվում է մասնակցել հանդիպմանը, բացառությամբ սահմանափակ հանգամանքների: Հանդիպումը կազմակերպող կողմը կարող է չընդգրկել աջակցին, եթե նրանք ողջամտորեն կարծում են, որ կա խարդախություն, հարկադրանք, չարաշահում կամ այլ գործողություն, որի մասին կազմակերպող կողմը պետք է զեկուցի չարաշահումների կանոնադրության համաձայն:

38. Ի՞նչ է SDM գրավոր համաձայնագիրը:

Պ8. SDM-ի գրավոր համաձայնագիրը պաշտոնական փաստաթուղթ է I/DD ունեցող չափահասի և մեկ կամ մի քանի աջակիցների միջև: Համաձայնագիրը պետք է լինի պարզ լեզվով և ներառի կոնկրետ տեղեկատվություն: Համաձայնագիրը գրավոր փաստաթղթից բացի կարող է ներառել նաև պատկերներ, տեսանյութեր կամ բարձրաձայն կարդացվի: Այն պետք է ստորագրվի I/DD ունեցող անհատի և յուրաքանչյուր աջակցի կողմից: Այն պետք է վավերացվի նոտարի կամ երկու անաչառ չափահասների կողմից: SDM-ի գրավոր համաձայնագիրը պետք է վերանայվի առնվազն երկու տարին մեկ անգամ: Եթե համաձայնագիրը թարմացվի, այն պետք է նորից ստորագրվի:

39. Ի՞նչ պետք է լինի SDM-ի գրավոր համաձայնագրում:

Պ9. SDM-ի գրավոր համաձայնագիրը պետք է ներառի հետևյալ տվյալները.

1. Այն ոլորտների ցանկը, որտեղ I/DD ունեցող անձը ցանկանում է աջակցություն:
2. Այն ոլորտների ցանկը, որտեղ աջակիցը համաձայն է օգնել: Կարող են լինել մեկ կամ մի քանի աջակիցներ:
3. Տրամադրել տեղեկատվություն և որոշումներ կայացնող այլ փաստաթղթերի պատճեններ, ինչպիսիք են լիազորագիրը կամ լիազորված ներկայացուցչի ձևաթուղթը:
4. Աջակցողը պետք է նշի, որ իրենք իրավասու են աջակցություն ցուցաբերելու համար:
5. Տեղեկատվություն, որը պատմում է I/DD-ով չափահասին զեկույց ներկայացնելու իրենց իրավունքի մասին, եթե նրանք կարծում են, որ աջակիցը դաժան վերաբերմունքի կամ բռնության է ենթարկել իրենց: Դաժան վերաբերմունքի և բռնության մասին լրացուցիչ տեղեկությունների հետ ծանոթացեք այստեղ. www.dds.ca.gov/wp-content/uploads/2020/12/Tip_Sheet_Abuse_Vend_UnderstandingAbuse_english.pdf

310. Կարո՞ղ է SDM գրավոր պայմանագիրը դադարեցվել:

Պ10. Այո, I/DD-ով չափահասը կամ աջակիցը կարող են ցանկացած ժամանակ դադարեցնել պայմանագիրը: SDM-ն ավարտվում է, երբ I/DD-ով չափահասը մահանում է: Այն ավարտվում է նաև այն դեպքում, երբ աջակիցը չի համապատասխանում աջակից լինելու օրենսդրական պահանջներին:

311. Ո՞վ չի կարող լինել աջակից:

Պ11. Անհատը չի կարող աջակից լինել, եթե I/DD-ով չափահասը չարաշահման կամ անտեսման մասին հայտարարություն է ներկայացրել կամ պաշտպանական հրաման է ստացել աջակցի դեմ:

Անհատը չի կարող աջակից լինել, եթե դատարանը կամ վարչական մարմինը արգելում է աջակցին շփվել I/DD-ով չափահասի հետ կամ գտնում է, որ աջակիցը բռնության է ենթարկվել, անտեսել, ինչպես նաև, հարկադրված կամ վատ վերաբերմունքի ենթարկել անհատին: Անձը չի կարող նաև խնամակալ լինել, եթե նա հեռացվել է խնամակալի իր պարտականություններից, քանի որ չի գործել այդ անձի լավագույն շահերից:

Յ12. Ինչպե՞ս է SDM-ն աշխատում խնամակալների հետ:

Պ12. Նախքան դատավորի կողմից խնամակալին նշանակելը՝ դատավորը պետք է որոշի, թե արդյոք կան խնամակալության այլընտրանքներ: SDM-ն այլընտրանքներից մեկն է, որը դատավորը պետք է դիտարկի: Եթե դատավորը որոշի, որ SDM-ը լավ այլընտրանք է, դատավորը խնամակալ չի նշանակի:

Եթե խնամակալի լիազորությունները սահմանափակ են, SDM-ը կարող է օգտագործվել՝ օգնելու համար I/DD ունեցող չափահասին որոշումներ կայացնել այն ոլորտներում, որտեղ նրանք ունեն որոշումներ կայացնելու լիազորություն: Բոլոր սահմանափակ իրավասությամբ խնամակալներից պահանջվում է աջակցել անհատի անկախությանը: Նրանցից պահանջվում է նաև օգնել անհատին ինքնուրույն որոշումներ կայացնել:

